

De ondergang van de Bornse Courant

Henk Kraaijenbrink

Voor mij ligt de allerlaatste Bornse Courant, gedateerd 29 juni 2021. Een meer dan 100 jaar oud cultureel monument verdween. Eigenlijk was die datum al eerder want de laatste versie was niets anders dan een kloon van het 'Hengelo's Weekblad' met daarin dan ook Hengelo's gemeentenieuws. In de Bornse Courant dient natuurlijk het Bornse gemeentenieuws te staan met daarnaast ook de raadsverslagen. Tot 2018 geschreven door Jan Stoop en jaren daarvoor door diens voorganger Cees Medendorp. Maar door oneigenlijke argumentatie en onjuist gebruik van de Aanbestedingswet 2012 door het, nota bene, het eigen gemeentebestuur is, naar mijn mening, de Bornse Courant de nek omgedraaid. Het trieste ondemocratische gevolg is dat sindsdien de bevolking van Borne niet meer per krant structureel geïnformeerd wordt over de hoofdlijnen van de Bornse politiek. De gemeente vindt dat ook niet nodig. Mijn verzoek, begin 2021, middelen vrij te maken voor een onafhankelijk verslag van raadsvergaderingen is niet gehonoreerd. Hoewel er wel gemeenten zijn die dat, i.v.m. de communicatie naar de burgers, wel gedaan hebben. Daarnaast hebben de inwoners ook niet meer de mogelijkheid publiekelijk zaken aan de orde te stellen die hun aangaan. Dit belemmert een gezonde vrije maatschappelijke discussie. Hieronder een verslag van de gang van zaken die mede tot die ondergang geleid hebben. Op verzoek van een medewerkster van de Bornse Courant van weleer, mevrouw Ria Stegeman, ben ik intensief bij de gang van zaken omtrent de aanbesteding van het gemeentenieuws betrokken geweest. De historie is recent maar, hoe dan ook, inmiddels historie. Meestal ziet men historie iets dat minstens een (halve) generatie of meer oud is. Dat is niet zo. Gisteren is al historie, net als de Bornse Courant nu.

Wat vooraf ging.

Het moet eind jaren '70 geweest zijn toen eigenaar van drukkerij en van de Bornse Courant, de heer van Loon, mij uitnodigde zijn nieuwe pers te komen bekijken toen ik een berichtje afgaf bij de balie van zijn kantoor bij de drukkerij. Het was de tijd dat in elke huiskamer een echte of nagemaakte letterbak hing. Het zetten van de krant met letter voor letter was voorbij, de offsetpers deed zijn intrede. Het kan ook een modernere versie daarvan geweest zijn. Op een of andere manier is het nooit tot een bezoek gekomen. Nog weer jaren later in de jaren '90 of al in de nieuwe eeuw, toen van Loon van zijn pensioen wilde gaan genieten, verkocht hij drukkerij en krant aan de firma Wegener, drukker en eigenaar van de Twentse Courant Tubantia, een samenvoeging van Tubantia en de katholieke Twentsche Courant. Wegener zocht de heer T. Stegeman aan om voor de inhoud van de Bornse Courant zorg te dragen in de geest van zijn voorganger. Zijn vrouw Ria zorgde voor de advertenties. Stegeman beloofde goed voor de erfenis van van Loon te zorgen. Dus bleef alles bij het oude. Intussen, mogelijk rond 2015, nam DPG (De Pers Groep) heel Wegener, de eigenaar van zeer veel regionale kranten, over en

daarmee ook de Bornse Courant. DPG was uitgever van bijna alle landelijke kranten op de Telegraaf na. Maakt dat nu wat uit? Schijnbaar veranderde er niets. Naar mijn mening wel. Zo'n groot concern zal weinig interesse tonen voor een mini-krantje van een gemeente met ruim 20.000 inwoners. Toen brak het jaar 2017 aan en ontstonden er spanningen tussen de gemeente en de Bornse Courant. Daarbij liet grote broer DPG, die de Bornse Courant goed juridisch had kunnen ondersteunen, het afweten.

Aanleiding tot de aanbesteding gemeentenieuws.

Het is al weer een poos geleden dat het gemeentenieuws aanbesteed werd en, volgens het gemeentebestuur, het blad De Week van Borne (DWvB) de beste offerte had bij de door het gemeentebestuur geforceerde aanbesteding. De Week van Borne is een exoot. Feitelijk geen expliciet Borns blad, omdat het vol staat met advertenties van buiten Borne en ook geen politiek nieuws opneemt of een lezersrubriek kent. Dus staat het blad maar half in de samenleving in tegen-

De allereerste Bornsche Courant (1902)

stelling tot de Bornse Courant. De Bornse Courant (BC) greep naast de aanbesteding.

Het bestaande contract liep niet af. De BC zou het contract tussentijds verbroken hebben, aldus het college van B & W. Het verscheen op woensdag i.p.v. donderdag. De BC bestreed deze reden omdat daarover, naar eigen zeggen, overleg gepleegd was met de betreffende ambtenaren die de verschuiving met een dag accepteerden. Wel na enig pas- en meetwerk. M.a.w. het ging om miscommunicatie binnen de gemeente (B & W versus ambtenaren) of erger.

Het eerste signaal van dat 'erger' kwam van het gemeentebestuur op 26 april 2017. Toen vroeg een medewerker van de BC (Jan Stoop, schrijver van de raadsverslagen) in een gesprek met burgemeester Welten of 'de gemeente wel verder wilde met de BC'. Uit de brief hierover, in mijn bezit, begreep ik dat het antwoord zoiets was als: 'Of de BC wel verder wilde met de gemeente?'. Een ietwat bedreigende vraag want 'wie betaalt bepaalt'. Tot zover de feiten van de aanleiding. 'Erger' omdat er zoveel ongerijmdheden in de verdere gang van zaken zitten dat m.i. toeval uitgesloten lijkt. De belangrijkste feiten worden verderop weergegeven.

Conclusie t.a.v. de aanleiding.

Het opzeggen van het contract met de BC is m.i. een vorm van onbehoorlijk bestuur, dan wel contractbreuk door de gemeente, aannemende dat het juist is dat de BC een akkoord had bereikt met de betreffende gemeenteambtenaren t.a.v. de verschijningsdag van de BC.

Dat blijkt omdat het gemeentenieuws sinds 2018 ook op woensdag in DWvB verschijnt. De reden van opzeggen van het contract door het gemeentebestuur kan dus niet zwaarwegend geweest zijn. Bij een zwaarwegende eis zou deze opgenomen moeten zijn in de lijst van eisen bij aanbestedingsprocedure. Deze is verwoord in de gemeentelijke brief 'Offerte gemeentenieuws' nummer 17uit09478 dd. 25 augustus 2017. De eis verschijningsdag werd niet opgenomen.

Hoe ging het verder?

Er kwam dus een aanbestedingsprocedure. Met de aanbestedingsprocedure was iets merkwaardigs aan de hand. Daarin wordt door de gemeente toegezegd **'uiterlijk 15 november een voornemen tot gunning (voorlopige gunning) aan de inschrijvers'** bekend te maken. Dan hebben **'de inschrijvers nog 5 werkdagen daartegen in rechte op te komen. Na bestuurlijk besluitvorming vindt de definitieve gunning plaats (streefdatum uiterlijk 30 november)'** ¹⁾ Die 5 dagen, die de gemeente een inschrijver gunt, staan in schril contrast met de ruim 3,5 maand die de gemeente zichzelf gunde tussen 9 mei (info uit Memo raad dd 18int00060) en 25 augustus 2017. Verder is het 'in rechte' 5 dagen m.i. vreemd. De

informatie van het **Expertisecentrum Aanbesteden leert dat de aanbestedende dienst 'relevante redenen voor die beslissing moet opnemen, alsmede de termijn van 20 dagen waarmee de uiteindelijke gunningbeslissing wordt opgeschort'** ²⁾ De 20 dagen gaan dus in na de beslissing van B & W en niet na een 'voorgenomen besluit' van de ambtelijke dienst.

De ingangsdatum van het nieuwe contract werd 1 januari 2018. Het besluit zou oorspronkelijk streefdatum 30-11-2017 genomen worden, maar werd verschoven naar 12-12-2017 en op 13-12-2017 bekendgemaakt. Motivering van de verschuiving was 'omdat we de weging erg zorgvuldig gedaan hebben' (J.H.E. Nijhuis in 17uit12451 dd. 1-12-2017). In dit besluit tot 'voorlopige gunning gemeentenieuws' wordt slechts een puntentabel gepubliceerd zonder achterliggende argumentatie hoe de gemeente tot haar puntenweging is gekomen. Tegen dit besluit mag men nog 5 dagen bezwaar maken. Voor de goede orde, dit zogenaamde besluit is niets anders dan een advies aan B & W.

Gezien de datumplanning van deze aanbesteding was deze, bij een norm van 20 werkdagen die pas intreed na het besluit van B & W, een farce.

Toch gebruikt de BC de 5 dagen om in beroep te gaan tegen de voorlopige gunning bij brief van 6 december. N.a.v. dit bezwaar wordt de puntentabel aangepast. De BC voert o.a. terecht aan dat het grotere verspreidingsgebied (buiten de gemeente Borne) geen rol kan/mag spelen.

Pikant is hierbij te vermelden dat DWvB in haar commentaar op de gunning in DWvB van 21-2-2018 toegeeft dat zij, ten tijde van de aanbesteding, de bezorging niet op orde had en dus de gemeente niet correct heeft geïnformeerd.

Dus erg zorgvuldig was de beoordeling dus ook weer niet, want de aanpassing gebeurde in een vloek en een zucht en bovendien werd de bezorgingsbewering van de nieuwkomer DWvB niet gecontroleerd!

Bij B & W valt het formele besluit, zoals gezegd, op 12-12-2017. (Zie collegebesluit 17INT13552) BC krijgt dat op 13-12-2017 te horen. Vanaf 1-1-2018 zal DWvB het gemeentenieuws publiceren. Bovendien werd, voor zover ik kon nagaan, het formele besluit slordig bekendgemaakt. Want op 20 december 2017 ontvangt de gemeente een brief van de BC, die schrijft dat men nog geen antwoord op het bezwaar ontvangen heeft.

Formeel kan men dan nog 20 dagen bezwaar maken op het collegebesluit. Dit is niet terug te vinden in de gemeentelijke brieven. De BC wordt niet geattendeerd op de mogelijkheid tot het indienen van een formeel bezwaar. De puntentabel is verder niet van argumentatie voorzien en evenmin als het bedrag waarvoor gegadigden het gemeentenieuws willen publiceren. N.a.v. het bezwaar op de voorlopige gunning is er een 'technische

aanpassing'. Deze 'technische aanpassing' leidt niet tot een ander besluit, aldus de gemeente. De definitieve datum van gunning is inmiddels naar 13 dec. 2017 verschoven (brief 17uit12451 dd. 1 dec. 2017).

Conclusie:

Op 9 mei 2017 besloot het college van B & W al tot een aanbestedingsprocedure (Zie Memo voor de raad 18int00060). De aanvang van de aanbestedingsprocedure start pas op 25 aug. 2017 (brief 17uit09478). Er wordt ca. 3,5 maand getreuzeld zodat de periode voor de gunningprocedure zeer kort werd. De verdere planning en aanpassing daarna maakt dat de procedure niet normaal kan verlopen.

Het gemeentebestuur is 'zorgvuldig' door onzorgvuldigheid! Het is onbehoorlijk bestuur als de gunning op 1-1-2018 ingaat en men de indieners van de offerte 5 dagen gunt op een 'voorgenomen besluit' terwijl men recht heeft op 20 dagen na een formeel besluit. Het besluit van gunning kan pas na 1-1-2018 ingaan omdat het college pas op 12-12-2017 het besluit neemt.

Door het ontbreken van de argumentatie bij de puntentoeiding, waar men recht op heeft, ontbreekt daardoor de mogelijkheid dat een onderbouwd verweer. Een mogelijk verweer zou pas na 1-1-2018 nog rechtsgeldig zijn. Om beide redenen lijkt mij dat het genomen collegebesluit onrechtmatig is.

De argumentatie bij de gunningverlening.

Maar naar mijn idee zat er, door mijn eerste oriëntatie, een ongezond luchtje aan de zaak. Reden om een beroep te doen op de Wob (Wet openbaarheid van bestuur). Naast de geanonimiseerde offertes ontving ik het belangrijke besluit (17int 13552 dd) door het gehele college van B & W getekend op 12-12-2017. Vooral dit stuk bevestigde mijn vermoedens dat er bewust of onbewust fout gehandeld was. Ook het Memo (18int00060 dd. 16-1-2018) gericht aan de raadsleden, om achteraf verantwoording af te leggen over de gunning van de plaatsing van het gemeentenieuws, was interessant. De m.i. meest kenmerkende zin hierin: **'Een afschrift van dit college rapport treft u hierbij aan (bijlage 4). Het besluit is openbaar, het rapport, waarin de argumentatie zelf, is aangemerkt als niet openbaar'**. Er wordt niet gemotiveerd waarom dit rapport, met de argumentatie, niet openbaar zou mogen zijn. Uiteraard kunnen over een niet openbaar stuk in een openbare raadsvergadering ook geen vragen gesteld worden. M.a.w. wat betekent de verantwoording achteraf dan nog? Feitelijk werd de raad buitenspel gezet.

In het programma van eisen voor de offerte [17UIT09480/09482] zijn **'objectieve criteria geformuleerd die van belang'** zijn **'voor een goede informatievoorziening van onze inwoners'**. Uiteraard een terecht uitgangspunt.

Later wordt vermeld dat Heinink Media (DWvB) de aanbesteding heeft gewonnen. Hierbij blijken bij het collegebesluit **'de geboden extra's'** doorslaggevend. Alleen op dit cruciale punt zal ik hier verslag doen. Essentie is dat deze niet objectief blijken. In strijd dus met het eigen hierboven geciteerde uitgangspunt van de gemeente.

Reden dus om met name de **'geboden extra's'** nader te onderzoeken. Kern ervan is dat ze van belang zijn voor de goede informatievoorziening waar de Bornse inwoners recht op hebben in relatie tot het gemeentenieuws? Daartoe werd de argumentatie bestudeerd, vervat in collegebesluit 17INT13552 van 12 dec. 2017. Deze worden voor DWvB (Heinink Media) in het definitieve besluit met 6 punten beoordeeld en de BC (Persgroep) met 4. Voor de goede orde moet nog worden vermeld dat bij de voorlopige beoordeling hier 1 punt verschil was in het voordeel van DWvB. Dit verschil in punten blijkt doorslaggevend bij het besluit DWvB het gemeentenieuws te gunnen.

Pas na bezwaar van de BC na de voorlopige gunning (17uit12451) werd dit, volgens de gemeente, 'technisch aangepast' door 'bereik' (dit blijkt uit 17INT13552) bij DWvB extra de wijk Slangenbeek (van gemeente Hengelo), van het criterium '(Na)bezorging en bereik' inhoudelijk te verplaatsen naar criterium 'geboden extra's'. Borns gemeentenieuws is niet relevant voor Hengelo, maar dat terzijde.

Wat zijn die extra's eigenlijk? Bij DWvB bestaan die uit: **'De kwaliteit van de pagina Meedoen'** (betreft gemeentelijke advertentie Meedoen in Borne) **en een extra aanbod van gratis pagina's rondom de verkiezingen en voor bezorging in wijk Slangenbeek in verband met wens ondernemers.'**

Waar de 4 punten van de BC op gebaseerd zijn blijft onduidelijk. Alleen het verschil in punten wordt benoemd.

Wat zegt het Expertisecentrum hierover: **'Het is niet zomaar toegestaan om na bekendmaking van het gunningsvoornemen de gronden van uw beslissing nader in te vullen'**. Geboden extra's is volledig vrijblijvend en geen objectief criterium. De gronden voor de beslissing zijn nader ingevuld door een paar punten die vermeld stonden in de offerte van DWvB.

Bij aanbesteding gemeentenieuws zijn de gronden niet vooraf bekend gemaakt aan de gegadigden dus is de objectieve waardering onmogelijk, dus onzorgvuldig.

Daarbij komt dat **'de gunningcriteria betrekking moeten hebben op de opdracht'**, aldus alweer het Expertisecentrum Aanbesteden. Dit is niet het geval bij de kwaliteit van de pagina "Meedoen in Borne", noch de wens van ondernemers of een aparte pagina voor politieke partijen bij verkiezingen (de geboden extra's). Deze 'geboden extra's' hebben geen betrekking op het gemeentenieuws.

Wel wordt naar 'de wens van ondernemers' geluisterd en politieke partijen een cadeautje beloofd in de vorm van 'extra aanbod van gratis pagina's rondom de verkiezingen' (Zie B en W voorstel 17INT13552 geratificeerd op 12-12-2017 door het voltallige college).

Het college van B & W stelt, in hun rapportage aan de raad (18uit00060 dd. 16-1-2018): 'De aanbesteding is conform de aanbestedingregels en naar onze mening transparant en zorgvuldig gedaan.' De gemeenteraad accepteerde dat, maar de argumentatie van de mening van het college van B & W kreeg zij niet, evenmin als de BC. De gemeenteraad is door het college van B & W effectief misleid. **Conclusie.**

De geboden extra's hadden om 2 redenen niet meegeteld mogen worden.

A. Omdat de extra's die objectief geformuleerd zijn.

B. Omdat ze geen betrekking hebben op het onderwerp van de aanbesteding, te weten de publicatie van gemeentenuieuws.

De mening over transparantie die B&W geeft aan de raad is een fictie. De raad werd misleid en vroeg niet door. Luisteren naar de wens van ondernemers en een cadeautje voor de politieke partijen is bedenkelijk en niet correct en riekt naar omkoperij.

Samenvatting en conclusie.

Uit verkregen gemeentelijke (interne) documentatie op basis van het Wob-verzoek blijkt dat de gemeente Borne de Aanbestedingswet 2012 niet correct heeft toegepast.

De gemeente handelde daarmee dus in strijd met de wet. Het besluit van het gemeentebestuur is dus m.i. onrechtmatig. Daarmee is ook de integriteit van het gemeentebestuur in geding. Er lijkt vooringenomenheid te hebben bestaan, maar is slechts aantoonbaar door betrokkenen onder ede te horen.

Als DPG een goede jurist op deze zaak gezet had, had de gemeente geen schijn van kans gehad. Maar zoals gezegd, zo'n groot landelijke concern maakt niet om een dorpskrantje met historische betekenis. Zowel de gemeente als DPG zijn de veroorzakers van de ondergang van de Bornse Courant. De gemeente vanwege de aanval, DPG vanwege de verwaarlozing van haar zorgplicht, dus van de verdediging. Maar ja zonder aanval was de verdediging niet nodig geweest.

Wat zijn de gevolgen:

*De gehele aanbesteding is een vorm van onbehoorlijk bestuur met als uitkomst een onterechte gunning aan DWvB.

*Indirecte bijdrage aan de ondergang van de Bornse Courant vanwege het verliezen van een vaste inkomensbron en daarmee ook het wegvallen van de rapportage van de raadsverslagen.

*Het onterecht schaden van belangen van een Bornse ondernemer.

*Het misleiden van de gemeenteraad van Borne door B & W.

*De democratie heeft niet goed gefunctioneerd. Mijn verzoek om een onafhankelijke onderzoek, dan wel een onderzoek door de raad zelf, werd continu genegeerd. Inhoudelijk is er nooit op ingegaan.

Nawoord.

Waarom er door de gemeente zo gehandeld is, is niet te achterhalen. Uit het onderzoek op basis van de documenten en het bestuderen van het tijdspad kan ik slechts een vermoeden uitspreken. Dat vermoeden behelst de veronderstelling dat de aanbesteding doelbewust gebruikt is om de Bornse Courant een hak te zetten. Wat zou een reden daarvoor kunnen zijn?

Ik denk daarbij in eerste instantie vooral aan de oppositie die vanuit Zenderen continu gevoerd wordt tegen de geplande rondweg om Borne die voor Zenderen belastend uitpakt. Zenderen maakt ruim gebruik van de BC om daar discussie over te voeren. Mocht 'Zenderen' de oorzaak zijn, dan is dat een aanval op het plaatselijke democratisch proces en op de vrijheid van meningsuiting en die te frustreren.

Daarnaast is mijn verzoek om een formeel onderzoek, dat ik in mijn bezwaarschrift geuit heb, naar de gang van zaken risicovol voor de bestuurders. Men weet waarschijnlijk wel dat men fout zit. Daarmee lopen eigen wethouders, voorheen de lijsttrekkers van de drie collegepartijen, gevaar van imagoschade.

Rest de vraag of de Bornse Courant op termijn toch niet verdwenen zou zijn. Dat is in de huidige tijd van schaalvergroting en advertenties via digitale media niet onwaarschijnlijk. Maar de wijze hoe het gemeentebestuur een monument van de gemeenschap Borne nu op zeep geholpen heeft is ontluisterend.

Noten:

¹⁾Zie gemeentebrief 17UIT09479 dd. 25 augustus

²⁾www.pianoo.nl website van het Expertisecentrum Aanbesteden van de overheid

Geraadpleegde bronnen:

De heren T. Stegeman en J. Stoop

Gemeentelijke documenten

De website PIANOo van het Expertisecentrum Aanbesteden

